

near, to, at (अनुर्थस्त्वमया P. II. 1. 15); अनुवनमशनिर्गतः Sk.; *नदि Si. 7. 24 near the river; प्रजिघास्य कान्तमनु सुन्धतरः 9. 55 to (प्रति); on or in, with the force of the locative; यदेतदस्यानुतदं विभाति 4. 39, 7. 1; तस्माच्छेरनुकनखलं शैलराजावतीर्णो (जह्वाः कन्याः) Me. 50. -10 In orderly succession, according to; अनुक्रमं in regular order; अनुज्येष्ठ=ज्येष्ठस्यानुपूर्वेण in order of seniority; *पूर्वः अनुरूपं=रूपस्य योग्यं Sk.-11 Corresponding with, like, in imitation of; सर्वं मामनु ते प्रियाविरहजां स्व तु व्यथां मानुभूः V. 4. 25; so अनुगर्ज् to roar after or in imitation of. -12 Following, conformable to (अनुगतः); तथैव सोऽभूदन्वर्थो राजा प्रकृतिरंजनात् R. 4. 12 (अनुगतोऽर्थो यस्य). -13 With regard to, towards, in respect of; अर्घ्यदानमनु चोदितो वचः Si. 14. 53; साधुर्वचो मातरमनु.-14 On account of, by reason of (with abl.); समस्तो बत लोकोऽयं भजते कारणादनु । त्वं तु निष्कारणादेव प्रीयसे वरवर्णिनि ॥ Rām. As a separable adverb अनु is used only in the Vedas and means after, afterwards, later on, now, at this time, again, once more, then, and further. (The senses of अनु as given by G. M. are:—अनु वेदाध्ययनानुष्ठानसामीप्यपश्चाद्वा अनुबन्धस्याभिमुख्यहीनविसर्गलक्षणे; e. g. वेदे अनुवाकः; अनुष्ठाने अनुतिष्ठति; सामीप्ये अनुमेधं वर्षति; पश्चाद्वा तदनु; अनुबन्धने अनुशेते; साम्ये अनुकरोति; आभिमुख्ये मातरमनुधावति वत्सः; हीने अनुहर्षि मुराः; विसर्गे अनुजानीते; लक्षणे अनुवनमशनिर्गतः). The senses of अनु may be thus expressed in verse:—आयामेऽपरभावे च (पश्चादर्थे) वीप्सायां सज्जिधौ तथा । इत्थंभूते लक्षणे च भागसादृश्ययोरपि ॥ योग्यतायां तथा हीने तृतीयार्थे हनुकमे । अर्थेष्वेतेषु बहुशो हनुशब्दः प्रयुज्यते ॥

अनुः Ved. 1 A man.-2 N. of a son of Yayāti.

अनुक a. [अनु-कन् P. V. 2. 74, अनुकामयते इति अनुकः कम्ति Sk.] 1 Greedy; desirous.-2 Libidinous, lustful (as a lover).-3 Sloping.

अनुकथ 10 P. To relate after (some one else), mention subsequently.

अनुकथनं 1 Subsequent mention; आदिशः कथनं, अन्वादेशोऽनुकथनं Kāsi. on P. II. 4. 32.-2 Relation, narration; discourse, conversation.

अनुक्रनीयस् a. The next youngest.

अनुकंप 1 A. To take pity or compassion on, sympathize with, pity (with acc.); किमुज्जिह्वानजीवितां वराकीं नानुकंपसे Māl. 10; कथं ब्राह्मणी मामनुकंपते Mk. 3; कंपसे नानुकंपसे 4. 8; with loc. also; सौहृदेन तथा प्रेम्णा सदा मध्यनुकंपसे Mb.-Caus. To pity &c.; शफरीं प्रथमा बुद्धिरिवानुकंपयत् Ku. 4. 39.

अनुकंपक a. Pitying, taking compassion on, sympathizing with.

अनुकंपन a. One who pities, kind-hearted, compassionate.—नं Compassion, pity, tenderness, sympathy.

अनुकंपा [कंप्-अङ्] Compassion, commiseration, pity; with gen.; तेषामेवानुकंपार्थं Bg. 10. 11; or with loc.; भक्त्या गुरौ मध्यनुकंपया च R. 2. 63; or in comp.; भूतानुकंपा तव चेत् R. 2. 48; अनुकंपायां कन् P. V. 3. 76.

अनुकंपित p. p. Pitied; *आत्मन् having a compassionate spirit.

अनुकंपित् a. Pitying (in comp.); sympathizing with.

अनुकंप्य pot. p. Pitiable, worthy of sympathy; किं तत्र येनासि ममानुकंप्या R. 14. 74; बुद्धिरमनुकंप्यामद्रिरादाय दोषो Ku. 3. 76. —प्यः 1 A courier, express messenger.-2 An ascetic.

अनुकांक्षा Desire, wish.

अनुकाम a. [कामस्य सदृशः अनुरूपो वा] 1 Agreeable to desire, according to one's desire.-2 [अनुकामयते कम्-अच्] Desirous, lustful.—मं ind. At will, according to desire or wish, as desired, at pleasure. —नः [अनुरूपः कामः] Proper or worthy desire; desire; *कृत् fulfilling one's desires.

अनुकामीन a. [कामस्य सदृशं अनुकामं; ख प्रत्ययः; अनुकामं गामी यथेष्टं गता इत्यर्थः P. V. 2. 11 Sk.] Going at will or pleasure; one who acts as he pleases; अनुकामीनतां त्यज Bk.

अनुकाल a. [कालस्य योग्यः] Opportune, timely, adapted or suited to the time.—लं ind. Opportunely, on a proper occasion.

अनुकीर्तनं Act of proclaiming or publishing.

अनुकूल a. [अनुगतः कूलं तटे स्नेहादिबन्धनं वा] 1 Favourable, agreeable (lit. following the bank or slope, according to the current, with the grain;), as wind, fate &c.; मंदं मंदं नु इति पवनश्चानुकूलो यथा त्वां Me. 9; शांतः पवनश्च S. 4. 10; *परिणामा संवृत्ता S. 7; V. 3. 20. -2 Friendly, kind,

well or kindly disposed. -3 Conformable to; pleasing, agreeable or favourable to, conducting to, capable of; oft. in comp.; स्पृशीनुकूला इव सूर्यः कांताः S. 2. 7; अननुकूलोऽभिमानस्य K. 45 not inclined to pride; वंशानुकूलाहमस्य न वेति 197; कुशलविरचितानुकूलवेशः R. 5. 76 befitting, suitable. —लः 1 A faithful or kind husband, (एकरतिः S. D. or एकरितः एकस्यामेव नायिकायां आसक्तः), a variety of नायक. -2 'Favourable to all,' epithet of Vishnu. —ला 1 N. of a tree (दंती) Croton Polyandrum. -2 N. of a metre. —लं 1 Favour, kindness; नारीपामनुकूलमाचरति चेत् K. P. 9.-2 (Rhet.) A figure in which unfavourableness turns into kindness; अनुकूलं प्रति कृत्यमानुकूल्यानुबंधि चेत् S. D.; कुपितासि यदा त्वि निधाय करजशतम् । बधान भुजपाशाभ्यां कंठमस्य वृद्धं तदा ॥

अनुकूलता—त्वं 1 Favour, conformity, kindness, good will; पवनस्यानुकूलत्वात् R. 1. 42 the wind being favourable. -2 Prosperity.

अनुकूलयति Den. P. To conciliate, propitiate, act in a friendly way towards; (तं) अनुकूलयतीति ऽपि कल्पद्रुम-विभूषणैः Ku. 2. 39; Ki. 13. 71; Si. 7. 11.

अनुक 8 U. 1 To do after or afterwards; follow; especially to imitate, do after or in imitation of, resemble, equal, copy (with gen.); ततोऽनुकुर्याद्विशदस्य तस्याः ... स्मितस्य Ku. 1. 44; इयमतया हरेरिवानुकुर्वती K. 10; अनुकरोति भगवतो नारायणस्य 6, 282; ननु कलमेन शूयपतेरनुकृतम् M. 5; (also with acc.); सर्वान्भिरन्याभिः कलाभिरनुचकार लक्ष्मी Bk. 2. 8; बहुतरं भवेत्तमनुकरोति V. 5; Ms. 2. 199. -2 To requite, recompense. -3 To try on, adjust, adapt; बंधं ततोऽनुकुरीत Susr.

अनुकर a. Imitating. —रः An assistant.

अनुकरणं, कृतिः f. 1 Imitation; स्वरीयच्चरितैकदेशस्यानुकरणं किलैतत् Mu. 7. -2 Copy, resemblance, similarity; शब्दानुकरणं onamatopœia; अव्यक्ता-नुकरणस्यात इती P. VI. 1. 98; V. 4. 57; I. 4. 62; धूमोद्गाराणुकृतिनिपुणाः Me. 69. -3 Compliance; ओमित्येतदनुकृतिहस्म वै Taitt. Up.

अनुकर्तृ m. 1 An imitator. -2 Actor, performer.

अनुकर्म n. 1 Imitation. -2 [पश्चात्कृतं कर्म] A subsequent rite.